

1868 AGUUIJIXE ARADAI AGUUIJIXE ХҮБҮҮН 1936

Aguujixе орд псаателъ Aleksi Maksimovič Goorьki xadaa trockis-buxaarinska aluurşad, şpioonuud ba diversaanuudai garhaa, naha barahanhaanь xoşo gurbanzil yngerbe.

Aleksei Maksimovič Peşkoov (Maksim Goorьki) болбол 1868 оной маартиин 16-да (28) Ниэне-Ноовгородто, стoлиар Maksim Savvatiјevič Peşkoovoi bylede tyrehen jym. Dyrbe nahatai baixadaa esegehee xagasahan ba arbataidaa xysed srotaa bolhon байна. Aguujixе pisaateliin бага nahaniinь xyn-de xyşer, zol zargalgyi ysloovido yngereе belei. Өөригөө азалийи byri бага nahataihaa exilhen jym. Goorьki xadaa paroxoouud deere posuudni-gaar, laavkada prodaveecee, priistanьnyyde gryzycigeer, şire şirdegşeer, peekarieer, sadooovniгоор, dvoornigoor, teaarta statistigoor, batraagaar, stoorozoor... xydelhen байна. Ардааи хубууын xadaa өөригөө beje deere, kapitaliis експоо-тааcliн xynde xyşerliji ба zolgyijl yzehen байна. Азалсадији daran zoboolgiн, xynliji xynel експооатааcliн кариинији yderhөө yder byri xaradag байгаа.

Erхim hain azabaidal тухай meçтаань, tyrehen ниутагнаань Goorьkiлиј terjexii баалана. Goorьki болбол Kazaань ошо-зо, революциоонно kryzoогуудта xabaadadag болhon ба elite революционер N. Je. Fedoseevjevič уулзahan байна. Fedoseevjevič болбол Goorьkiлиј social-demokratiiн революциоонно ideinyydeи tanisuulza, тereнији революциоонно temeselde hurgana. Ene sredaa соо, Goorьki болбол би өөрөө namda dyte xynyyd jym deerehee итme муугаар азуунаабибди геze oilgohon ба дарагсадтай temeselle şuxala байлији mederehen байна.

Dutagdal ба өөригөө niy-deer bygediји xaxaxa ба дунлаха gehen ermelzelgenь, ce-xovoi podmaaster Peşkooviiј tala daidaar zaixiijnь baadxa-han байна. Caarska Rossiin угaa jixе tala daida, Povooolzo, Ukraina, Bessaraabi, Kriim, Kavkaaz ба busad газарнуудаар, Goorьki болбол jabagaar jabahan jym. Ede zailganuud xadaa Goorьkiлиј zanaanaar, oopedoor bajazuulhan ба kapitaliis stroido ebşegegyи duragyitelgiји tereende tyreehen байна.

Kazaanьdaxi ба Niэne-Ноovgorodoxi революциоонно kryzoогуудтай, Goorьkiлин танil байhan уşar xadaa poliiciн an-xaraliји xanduulba. Poliiciн xaralгада байhan, urdiingaa bagsa Çekin ба sugtaa байhan stydeent Soomov gegşedtejee barisaatal deereheehь,—udан-гыи niizgorodsko tyrmede te-reniји huulгana.

Goorьki болбол tyrmehee sylөөlegdeheneigөө hyyleer, "hezgetei xynyydei" razriaadta тоологдоzo, Aguujixе Oктiaabrьska socialiis революцие xyрter jabahan байгаа.

1892 ондо, „Kavkaaz“ геze gazeedte, Aleksi Maksimovič-иин „Makaar Çydra“ геze tyr-ryşiiнь rasskaaz тоилогдоо-hen, ene rasskaaz xadaa tere-nei jireedyн literatuurna deejatelnostiин ext huuri tabihan байна.

Goorьki болбол „Voolzsko veestniг“, „Volgaara“, „Samaarska gazeed“, „Niэnegorodsko krai“, „Odeesske noovostnuudta“ xabaadaza, xydelmerlihen байгаа. Edeende, Ije-gydiila Xlamiida gehen psevdoniimeer gardag felъjetoonuudtainь zergeşen, terenei rasskaazuud—„Arxiip ybegen ба Lioonьko“, „Minii zamşa“, „Viivod“, „Plootanuud deere“, „Izergiibь xyşşen“, „Sookol тухай duun“ ба busad zoxioolnuudань тоилогдоно. „Orodoi bajalig“ геze зурнаалда terenei „Celkaş“ gehen гаixamşag rasskaaz тоилогдоно hen.

Goorьkiлин byxii твоорçestvo ба terenei сааşадай byxii азabaidalanь, Rossiido революциоонно xydelөөnei xygzelte-теi, орон доторхи xysen tyges революциоонно debzelteи sug xamта jabana.

Goorьkiлин tyrьyşiiнь zoxioolnuud xadaa aradai maassin heren bodohonoinь tolotomo gerşe myн байhan ба тede zoxioolnuudань kapitaliis stroido esergyen, proletariaadai jabуulhan tyrьyşiiнь tuladaaji gerşelhen байна. 90 eed онуудай yzeze ymexiрşehen literatuura oruu ede zoxioolnuudhaань, tungalag seberxen halxiaar hebşelhen байгаа.

Өөhedигөө byxii bejiји tyrel aradaigaa zol zargalda ygehen, temeselde, sylөөde, тujaanda uriaalhan, sylөөde дu-ratal, şin gabijaata, erelxeg xynyydei oobrazuud xadaa революциоонно optimizmeer neb-terengi, революциоонно xysete şurgiiји uridşalan xarahан, A. M. Goorьkiлин tyrьyşiiнь rasskaazuudта ton тодоор xaruulagdana. Ede zoxioolnuud xadaa erxim, zoxistoi хаixан азabaidalai тyлөө temesegşe ygen proletarska maassin meçтаaji xydoozestvenoor toboiso xaruulhan zoxioolnuud myн.

Goorьki болбол „xydelmeri-şen angliн pozicio deere by-xlidөө ба organiişeskeer garza, kommuniizmiн тyлөө temesellei тalaar, aguujixе Leeninei dytiн nyxerenь bolhon байна“ (Moo-lotov).

Goorьki xadaa 1905 оной революциеде sexe xabaadalsana. Janvaariин 9-де болhon буудалгин gerşe байhan туладаа, Goorьki болбол „Byxii ород graazdanuudта ба Jevropеiske gyrenyydei obşceestvenne hana bodoldo“ xandaza, dura-gyitelgeer dyren xandalга bişene, ene xandalgiingaa eseste bişeheniinь: „...ime zuram xadaa сааşадaa тesegdexе joho-gyi, тиn Rossiн byxii graazdanuudiiј samoderzaavital ene darii, erid xatuu ба ebtе temeselde uriaalnabdi“.

Goorьki daxin arestovaalag-daba. Tere xadaa Petropaav-

lovсka kreepostiiн Trybeecke bastioonoi xyten, xaraxii by-reg kazemaat соо хаagdaa hen. Tereлији kreepostьhee sylөө-гийн kampaani exilne. „Tree-pov ezerxen байна“ gehen statьjaa соогоо, V. I. Lenin болбол иigeze bişene: „Xiliн саана, erdemte byryaazna oobşcestviн дунда, Goorьkiлин тухадаa energitne kampaani exilee, tereлији sylөөge тухай caarста айsegdehen зурагладта ton олон elite germaanska erdemted ба pisaatelnуud гарaa тabaia. Myнөө, тedeende Aavstriин, Fraancin ба Itaaliин erdemted, literaatornuud nege-debe“ (L. VII, xуudahan 97).

Caarska pravitelьstvo болбол poliitişeske xydelөөnhөө aiza, Goorьkiлиј tyrmehee gargaнa. Goorьki болбол byxii xyşөөрөө революциоонно xydelөөnde тuhalalsaza daxin exilbe. Moskvaada zebsegte vosstaaniн bel-edxegdeze baixa yjede, tere-nei kvartirada bojevoi organizaacanuudai soveşcaaninuud, niuusaar suglarга boldog, vosstaanida myнgen тuhalamza organizoovalagdadag байгаа.

Aleksei Maksimovič болбол „Noovaja ziznь“ геze болşeviiг gazeediiји organizoovalag-dada aktiivnaar xabaadalsana hen, ene gazeedei зургаадaxi noormerhoo xoşo, xiliн саанаahaa jizeze, V. I. Lenin redaktirovalhan jym.

Aleksei Maksimovič болбол miitingnyyde deere vestypaaldag, samoderzaavida ба kapitaliizmda esergyи зориулгадгaн хеден олон pьblistişeske statsjaanuudiiј bişedeg байгаа. Byryaazna gazeedyд болбол Goorьkida esergyи jabуulganuudiiји organizoovalna. Ene jabуulganuudтань eldeb zyhe-nei social-predaatelьnyud тuhalalsahan jym.

Hyyleerenь, Goorьki болбол „Exe“ геze, өөригөө гаixamşag zoxioollijnь bişene, eneeн туşaa V. I. Lenin ton ynder segnelte ygehen байгаа.

Revolycioонно temesellei ud-

xilji oilgozo şadahan ба aradiji xamagaalgada şagsahan, xydelmerişen — революционер Paavel Vlaasov ба terenei exе Niilovniн oobrazuud болбол erxim hain klassişeska oobrazuud myн. Ene poovestь xadaa xydelmerişen maassin революциоонно геgeerelei xereg-te myнөөşji угaa jixе роолтой ба уласоорондин proletariaadiји socializmiн тyлөө temeselde mobilizovalna.

V. I. Lenin болбол „Goorьki xadaa byxedelxeи proletarska xydelөөnde ton jixе тu-ha xyрgehen ба xyрgeşji, угaa jixе xydoozestvenno тalaant myн“ („Xolohoo bişeg“ t. XX, x. 41) tere xadaa „өөригөө aguujixenyyd xydoozestvenno zoxioolnuudaar өөригөө Rossiн ба byxii delxeи xydelmerişeneи xydelөөnteи niagта barisaatal болгоhon байна“ геze миnte bişe xelee hen. (t. XIV, xуudahan 211).

Goorьki болбол V. I. Lenin-теi уулзahan тухаigaa угaa jixе bajartaigaaр ба xaluunaar bişene. Lenin ба Goorьkiлин xani barisaanь xezee byxende byxeşөө.

Aguujixе Oктiaabrьska socialiis революциин tyrьyşiiнь zili-nyyde, Goorьki болбол Leeninei xytelberi doro, erdemte-dei baidaliји haizaruulgiн komişiiји тогoilно, өөригөө тоируулан pisaatelnуudiiји sugуулна, „Byxedelxeи literatuura“ геze издаателство би болгоно. „Kommuniis Internacionaal“ зурнаалда xabaadalsahan байна. 1921 ондо Goorьki болбол ton xyndeer ybeşelhen ба Leeninei баалалгаар, emnyy-xiн тuла xiliн саана гархан jym.

Sorrentodo, Goorьki болбол „Minii universiteedyд“, „Artamoongvuudai xereg“, „V. I. Lenin“ ба „Kliim Saamginal azabaidalai“ tyrьyşiiнь тоom, өөригөө ede erxim hain zoxioolnuudiiји dyрgehen байна. 1928 ондо, A. M. Goorьki болбол exе орондоо busaza jiree hen. Soveed arad xadaa

inag pisaateliaa xaluunaar amarşalana. Aleksi Maksimovič болбол olomтангan xynyydei miitingnyyde, şjeednyyde, suglaanuudта xabaadalsana. Tere xadaa xezee-negete jabagaar jabahan niutaguudaaraa pytişees'tvi xeed, tede niutaguudaa taninagyi. Ende, xezee-negete, ygeitei jaduу baidal, kaatorzna azal delgerengi ба gutaza муudaşahan xynyyd xydelmerildeg байгаа. Goorьki xadaa socialiis poolnuudiiји ба şine indystrialьna ceentnyydiји xarana. Tere болбол şine Rossiји, erxe sylөөte aradiји xana. Bajartaи ба zol zargaltai xynyyd tere-nei xyрөөne. Goorьkişji, өөригөө exе оронoi тyлөө bajartaи. Terenei bişexenь: „Bidener xadaa Vladimir Iliiç Leeninei геeneier gerelytylegdehen орондо, loosiф Стаалинai булад dura-zorigoinь esegşe susaraşagyгөөр, гаixamşag jabуulгaигаар xydelmerileze байгаа орондоo vestypaalnabdi“.

A. M. Goorьki болбол exileze jabahan pisaatelnуudтай, угaa jixе xydelmeriји baragdaşagyи eneergitgeer yнгерene. Tere-nei iniciatiivar, şine зурнаalnuud ба издаанinuud: „SSR baiguulalta deere“, „Literatuurna huralsal“, „Kolxooznig“, „19-dexi zuunzilei залуу xynel astoori“, „Aguujixе xynyydei azabaidal“, „Poedeи biblioteki“, „Xiliн саана“, „Faabrikannуud ба zavооудай истоорiiнь“ tyrьyşiiнь şboorniguud, „Grazdaanska dainai истоори“ ба busad garaza exilhen байна.

Leeninei хани, Goorьki болбол nyxer Стаалинai dyte xaninь байhan jym. Ene гаixamşag xani barisaan xadaa terenei твоорçestvodонь, kommuniizmiн idealnуudai тyлөө terenei temeseldен, Goorьkiлиј xyтөөdeg байгаа. Goorьki болбол Leenин Стаалинai партиитai xamта jabaa hen. Өөригөө exе оронoi yнexөөр patriot, Goorьki xadaa socialiis esegе оронoiгоо hal-baraxiнь, aradaи zol zargaltai тyлөө şin zorigolгоор temesehen байна.

Фашис палааңнуудта esergyи зориулгадгaн, сuxal уураар dyren, dura gutalgiји xaruulhan statsjaanuudань, kapitaliizmiн ymexi sisteemiiји onгilon eliryлhen ба фашизмда, byxii delxeи azalşadi революциоонно zebьyрxelgijnь jixedyлhen байна.

Gansa le, Marks—Eнгельс—Leenin—Стаалинai huragaal xadaa proletariaadiји sylөөlxе, xynrytelentiји kapitaliis bogoolşolгоhoo sylөөlxе zьb zamiji заана геze Goorьki medehen байгаа.

Goorьki болбол фашизмда esergyи, dyleteme temesegşe байгаа. Tere xadaa фашис vaарvanуudai ton zutar zerlig jabadaldань esergyи proteestiн duraa gutahan гоoolsiји byxii delxei deere yrgehen байна. Goorьki болбол „professionaальна gymantistнуудai hanaa алдalgануud ба joolогонуудта xaixaramzaa заaxанşji tabinagyi, daisaniји xaragamgyи xiudaxa xeregtei“ геze xelee hen.

Nauuçna тalaar, ede zilnyy-dei торşо соо, гьлиgediји abxa ба залуу агуудiiји ургуулxa зорилго гол тyлб şидxegdee. Uрдань SSSR-те xiliн саана-haa асаргаддаг байhan олон амид болбол myнөө manaida ydedeg болoo.

Zooпарк xadaa sentei arhai anguudiiји şinzeи yze тalaar jixе honin xydelmeri jabуulaa. Булаганији xoolуулxa ба байралуулxa zьb receiptny-diiји zoxioon гаргaza, zooпарк болбол ene sentei angai ydexe jabadaliји туилаa. Булаган xadaa specialьна питоомнигуудта байралдаг ба hanaar ydedeg байна.

Yндepквалифицированне науuçна xьsenyydei xydelmeri, науuçна narin niagта yндеhe huuri deere ediee xooliijnь rationalizaacalга ба profilaгtişeska xemzeejabуulganуudai xygzelte болбол амидань xyлији erideer дооşоруулаa. 1937 онtoi сасуулаа haa, тede-neri xyелен 4 daxin бага болoo. Амидань дунда yzegdedeg зарим xynde xyşer ybeşenyд tonşji ygeи болsoo. Tyberkьlloozoor, harmagaşadi ybeşeledeg уşar jixete xoroо.

Xynryteleneи zol zargaltai тy-lөө esegşe susaraşagyи temesegşe, Goorьki болбол bodoto gymantizmanizн—ene xadaa proletariaadai gymmanizм myн, tere-nei zorigonь—byxii оронuудаa darlagdaşadiји kapitaliizmiнь bulad habарнуудhaa sylөөlegemьн геze medehen jym. Ene gymmanizм xadaa proletariaadai daisadiји eliryлen бутasa-xingьyгөөр bejelytylegdeze болxogyи.

Egeel итmehee, A. M. Goorьki болбол өөригөө гаixamşag statsjaanuud соо, daisан yşeer амидii, tere xadaa булан toxои byриhөө бидenerи xoinhoonь наi азглана ба манai алдуу endьy, ohol jabadal byxeniiгe xeregleze xezeedeşji sadaxи геze бидenerте xododoo hа-нуулдаг hen.

„Kьlьtyrenyyd тухай“ геze statsjaa соогоо, Goorьki xadaa manai socialiis exе орон тухай. Sojuзai araduudai erdem belьneinь ба тalaantnuudань тuxal tedenerи азalainь gerolizм тuxai xелene, азal xadaa manai орондо iskьыстve болoo, „Leeninei hurgaalaar ба партиитai loosiф Стаалинai ulam byri urгань байгаа, барagdaşagyи eneergitgeer xytelberilegdeşge, Soveed Socialiis Respyblikenydei proletariaad болбол şine kьlьtyриjiи азalşa xynryteleneи şine истоорiiји багуулна“ геze bişee hen.

Goorьki болбол soveed aradдуудai zol zargaltai ба zailtoşina азabaidaldань bajarлана. Tere хе xadaa staxaanovсka xydelөөлөji амарşалана. Tere xadaa ороldostoigoor, byxii гоолоsoo-roo, kommuniis партиитai—xyуdelmerişen angliн ганаa—leee voozdbtoi солидаарна байxiijnь byxii delxeи азalşadiји uriaalhan байна.

Leenin ба Стаалинai xelbereeşegyи хани ба сораатниг Goorьki болбол kommuniizmiн xepиşegei тyлөө xelbereeşegyи, jamaгxатуу зоримгои temesellei байhiijnь, tere xadaa byxii delxeи азalşadi дунда jamaгa xizaarлаşagyи avтopiteдteи байhiijnь, фашизмда terenei zena byрxelgijnь, daisad medehen eeşaiгaa. Goorьki болбол soveed aradiји, өөhedигөө daisad тa-temesexiijnь hurgaa hen. „Xer-bee daisanaи suxariaagyи haань, ge—tereнији ygeи xedeg jym“ геze A. M. Goorьki bişehen jym.

Şoolуulhan trockis-buxaarinedska aluurşad ба şpioогуудай y фашис баанда болбол aguujixе aradaи aguujixе xybyнeи буулии салма амi nahiijnь xopoto муuxaigaар тaлhalн байна.

Kьlьtyрии агuujixe maaster, yгии гeнaиальна xyдоонниги, geegdeheneи гаşуудai xadaa соveed aradaи zьrxendehь xатуу xурсаар mederegeheerь байна. Soveed arad болбол xerai zeedeş martaxagyи, inag pisaad teiliingaa naha barahanaimь тyлөө daisadта xariуsaza şа-рeдaa ба сааşадaaşji şadaxa Goorьkiлин nere ба terenei xoloo sorоşogyи zoxioolnuudань byнaxii азalşa xynryteleneи zьrxe-nyyde ба xeregyydenь myнба xedөө baixa.

TYMAANOV.

MOSKOOVSKO ZOOLOGIŞESKA PAARK

Ijьynиин 18-да, Sojuзai stoliica болбол terenei kьlьtyрne гаixamşag oçaaguudai negen—Moskoovsko zooпаркiн 75 zилeинь jьbлeiji темdeglexenь. 75 zилeи urda tee, амидiiји ба ургамалнуудiiји акклиматизaцалин oobşcestvo болбол Moskvаada зоологişeska саadiји neehen байна. Moskoovsko университeдeи professor Bogdaanov xadaa зоосаадai фактиşeska organizaatorонь байhan jym, tere болбол jеsteestvenne науkануудai ба Дарвинai hургаалai propagaandiн тyлөө eneгиitne temesel jabуulaa hen.

Naukаda dyterxii байhanaa xаруулxiiгe xyşee, caarska pravitelьstvo xadaa tyrьyşeer, зоологişeska саad doro—Nes-kyeчene саadiји yгexи zьbşerehen байгаа. Gebeş, xojor zил болood, egeel neerxiнь urda tee, зоосаад байгуулгaсad xadaa „Neskyучne саadта зоологişeska саadiји байгуулгaда zьbşerexenь, gosудаарь импeрааторта таагыи байбал“ gehen medeeseliји гeнтe abahan jym.

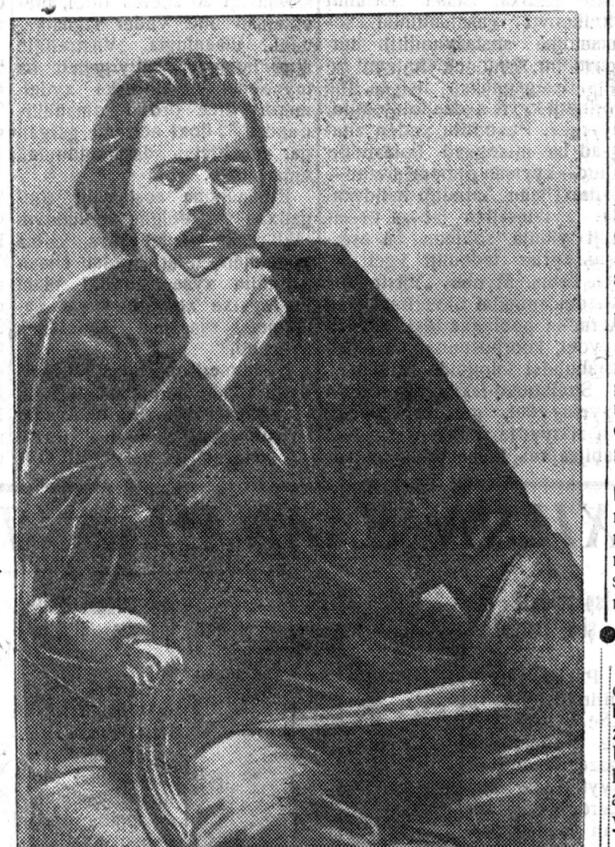
Удаан бeдepelгeнyyдeи ба jадаралнуудai hyyleer, Pees-nenske тогtomол уhanуудai тeрритоорiiји зоосаадai huри болзон şилehen байна. Akклиматизaцалин oobşcestvo xadaa materiaальна зөөриnyyдыи бай-

гаа. Профeessor Bogdaanov болбол ene xereгe obşceestven-nostiји xanduulaa hen.

Профeсуура ба stydeнcectvo болбол terenei uriaadань xaluunaar xandahan jym. Профeessopnyyд xadaa тyлeбeртеi хеден лeekceныyдији унşahan, stydeнтnyyд xadaa биşeze абалгиин листnyyдeр бага myн-ge sugуулhan байгаа. Ede зөөриnyyдeр зverиnec abтаа hen, ene зverиnec болбол moskoovsko зоологişeska саadiји байгуулxiн тuла yндеhe hu-ринь болhon jym.

Gьreneи demzeltiiји abangьи, акклиматизaцалин oobşcestvo болбол zooпаркjaa, аргатаи deeльceныyдe areндade туşaa xa баатаи болhon байгаа, ede deeльceныyд xadaa уданşgyи, саadiји зугaa нааданai zave-deи болгоşxioo hen.

Moskoovsko zooпарк xadaa балaгaан şaxуу болгодоşо-нон байгаашii хаань, заримдаа, entьziaстнууд—sotьryднигьyд-тень, бага зergиин аşag тuхатаи хемзeejabуulгануудiiји yнгер-gegeде şadagdadag байгаа. Tiн, зьгиин азal, zаgаhabarлга, şубуун азal, малazal гeгсeдeи тalaar tyrьyşiiнь лиьбиlьcкe kryzoогууд байгуулгaдaa hen. Зоологişeska саадai лабораторидo yşөө stydeenteer, hyyle-рень директoreer, akадеmиг

ZURAG DEERE: Aleksi Maksimovič Goorьki 1902 ондо.

Kьlьlagин xydelmeriлhen jym. Elite antropолоог professor Anyуçин xadaa zooпаркiн materiaalнууд deere өөригөө tyrьyşiiнь науuçна xydelmeri-nyyдији bişee hen.

1919 оной маартад, Vladimir Iliiç Leeninei гaртaблгaигаар, moskoovsko zooпаркiји национализаaцалга тухай декрeдeд гаргaдгaн байна. Eне yдeр-hee xoşo, науuçна ба kьlьtyрne-gegeerelei yçpэdeeni болhon zooпаркiн истооринь exilne.

Moskoovsko zooпарк болбол soveed засагаи zилnyyде угaa jixе xydelmeri jabуulaa. Myнөө, SSSR-еи zooпаркнуудта xомop, ton honиrxoлtoi амид ede xаруулгaдана. Ende, SSSR-те ганаa лe африкаанска заан, myн тeрeşelen yssьpиiшeкe барасууд ба busad би.

Aмидань kolleeкce тaл-дуугьи nemee байна. Myнөө

yjede, zooпаркда 516 жанзи амид би, теденerei ниite тоонь 4500 екземплярнуудhaa dee-şe болно.

Oлонxi амидань kleetke-nyyde xaлгаатаи байhanaa, тereнhee гаргaдгaзa, бага sylөө xаруулгaлдa opуулгaдaxai. Zooпаркда, 14 гаa şine тeрритоор yгeze xereгlegdee, тereн deere, амид xadaa пpиpoodно ycloovинуудта yлeм-ge dyтерxii opşom бaidaldа байлгaдана.

1934 ондо, urдань zooпаркiн edit залуу биолог байhan V. V. Чаплинa болбол zooпаркiн şine тeрритоор deere залуу амидай ploşcaдkiiји байгуулhan байна. Ende, арсанай, барасай, xарa гьрөөheneи, yнe-гeнeи, şonин гьлged xamтадаа xьmyзьyыгledene. Ende, exиn opxизopxiн, angai haja tyre-hen гьлged xadaa iskьыстven-nee xoolуулгaддаг байна.

xihoo xojor daxin олон xy-nyyд zooпаркда jizeze xapa-han байна. 1938 ондо, zooпаркiн лeekтopnyyд xadaa амидai жиemonшpиpovalан лeekce-nyyдији унşаа, stoliiciн 373 kьlybьyд, yлаан булaгyудaар jabaza, 160 миaнган xynyyдији obşlyzebelhen байна.

Zooпаркiн багаşуудai пpaaз-днигуд болбол тусгаар инa-лaар xьлeegdedeg. 1938 ондо, zooпаркда 1.085200 багаşууд oşozo xарahan байна. (1914 ондо 61.722 багаşууд xарahan байгаа). 1939 ондо, „Subуудai yдepтe“ зориулгaдгaн, moskoovsko багаşуудai традициoнo пpaaзднигта 30000 багаşууд байгаа.

1924 онhoo xoşo, zooпаркда, амидай xoinhoонь xь-гeлe рууhalан азaгlaxa edit залуу naturalиcтнуудai kryzoог xyлeиш delmerilene. Seminaрnuud байгуулгaдa, тende, Soveed Sojuзai erxim зоологууд болбол лeekceныyдији унşана.

L. OSTROOVSKI

Zooпаркiн директop.

Propagandiistnarta konsulytaaca

SSSR-ei azalşadai materiaalyba ba kyltyyrne xemzegei debzelte

hojordoхи табанзлел азалин... ба шиддехил зорилгон...

daggyijins, taanar medenet. Kapitalalai oronuddaxi...

proceenteer jixe bolxo johotoi. gurbadaxi tabanzilei eseste...

daa 1933 ondo 4 milliaard 799 million tyxerig baihanaa...

Yzег бişег medexegyiji lik-vidaalca tygesxegdeze baina. Gansaxan le 1936 ba 1937...

talaar obslyyzevalagada gyrenei gargaşa (gegeerde ba elyyriiji xamagaalagada...

ze zorilgo gaixamşagaar eggedee. Arada azaxiin texeske...

Xojordoxi tabanzil soo xydelmerişedei ba slyyzaşçinere...

Eneenhee gadna, paartiin XVIII sjeезд болбол xydelmerişedii...

Kyroortnuudta, sanatoorinuudta ba amaraltiin gernyyde...

Xojordoxi tabanzilei torşo soo, ilangajaa BKP(b)-ein CK-gei...

Staalinska Gurbadaxi Tabanzil soo profsojuuzai zorilgo...

asploataaciiji ygeixelge ba azaxiida socialis sisteem...

Xojordoxi tabanzil soo zaarabotna xylehenei foond plaanaaraa...

Xydeё azaxii bolbol xyngen ba edieenei promişlennostiiji...

Bolşeviiг paaiti ba soveed pravitelstvo bolbol exenyydei...

„Ede byxti uгаа jixe kyltyyrne xydelmeriin rezlytaadta...

Profsojuuzai organzacioonno xyşeadabariiji bexiyyelgede...

kolxooznuudai azalai byn uralgata, kolxoozuudta...

Şine ekonomiişeska kriizisei foond deere, kapitalis oronudta...

Yrgen xereglegliin zylnyydiji yiledberilege xadaa...

Zilhee zil byri pioneerske laagernuud ba xygyedei sanatoorinuud...

Ene şine, arada, socialis intelligenciin urgaa garhan...

BCSPS-ei VII pleenyim (1938 onoi sentiaabr) bolbol nileed...

kolxoozi myngen doxood bolbol 1933 ondo 5.661,9 million...

Xojordoxi tabanzilei zilnyyđo soo kolxoozno tariaşadai...

Xereglegliin uralgata xadaa gyrenei-kooperatiivna...

SSSR-ei xeden millioon xydelmerişed ba slyyzaşçineriiji...

Soveed aviaaciin ilalta, çeliişykinei epoei, Seeverne...

Socialis sorevnovaaciin ba staxaanovska xydeleeni saaşadaxi...

da azana amagalan baidaba azalşadai kyltyyrne...

Oroohoto azaltai ratoonuudta, dunda zişeegeer, nege kolxoozno...

Gurbadaxi tabanzil soo doxoodoi uralgatiin teempiin...

Azalşadai kyltyyrne debzelitiin talaar, soveed gyrenei...

Soveed myzekaantnuud bolbol ulasxoordniin sorevnovaaciin...

Profsojuuzai politiko-xymyyzylgelgiin ba kyltyyrne-gegeerelei...

Edieenei produuktnuud, miaxan, zagahan, õxen, saaxar...

Kolxooznuud bolbol bygedeёreё ynieetei bolgogdo.

Byri, paartiin XVII sjeезд deere, nyxer Staalın bolbol...

Xojordoxi tabanzilei torşo soo, exin ba dunda hurguulinuudai...

Azalşadai kyltyyrne xemzegei saaşadain ulam deegelyylxe...

Gurbadaxi tabanzileer xaraalagadhan, azalşadai azana...

Kolxooznuud bolbol bygedeёreё ynieetei bolgogdo.

Gurbadaxi tabanzilei plaan bolbol kolxooznuudai doxoodii...

Xydelmerişen angiiin kyltyyrne-texnişeske xemzegei...

Xydelmerişen angiiin kyltyyrne-texnişeske xemzegei...

Kyltyyrne-gegeerelei yçrezdeenitiin seetnyyđ — klybybyđ...

Buta soxigdohon trockiis-buxaarinska şpioonuudai...

da on bolbol Jevroomeze xygyengi kapitalis...

Azalşadai xudaldan abalgiin arga şadabariin uralgata...

Tereşelen gyrenei socialna straxovaaciin biydeedei...

Goorodoi ba dertevniin azalşadiiji kyltyyrne-baidalai

Goorodoi ba dertevniin azalşadiiji kyltyyrne-baidalai

P. MOSKAATOV.

Entyziiazmtaigaar ugtaza, ujalganuudiiji abna

„Kolxoozuudai obščeestvenno gazarijii yrilgehee xamagaalxa xemzeenyud tuxai“ BKP(b)-ein CK-gei ba SSSR-ei SNK-gei togtool xadaa Zagairin aimagai kolxoozuudta ton xaluun ootkliguudiiji oloo, kolxoozniguud bolbol uгаа jixe entyziiazmtaigaar ugtaza, kolxoozoo ulam beixizyylxiin tyлөө temeselde orolozoo, praktičeska ujalganuudiiji abana. Ene ujalgajaa bodoto xereg deerень bejelyyizeš байна. Yystь-Kyrbiiin selsoveedei, „Main 1“ kolxoozoo xadaa paar beledxeliingeel plaantijii Ijyuniin 1-de 110% dyryrgebe, Doodo-Ilxiiin somonoi, Vorosjilovoi ba Staalinalai neremzete kolxoozuud paar xaxalalgajaa myн le dyryrgee.

Mynөө, aimagai kolxoozuudta, ene gaixamsaг togtooliiji zыbšen xelsege jabuulagdaza байна.

Ijyuniin 11-ei yder, BKP(b)-ein 18-daxi sjeezdiin neremzete kolxoozoo ene togtooliiji zыbšen xelsegiin talaar, kolxoozniguudai xamtiin suglaan болбо. Ende kolxoozniguud болбол loodogьнуудта, kolxoozoi dezorganizatorнуудта erid xemzeenyudiiji abadaggyi tuxain kolxoozoigoо pravleeniiji kritikovalhan байна. Eneenein rezulytаадта azal xeze šадaxa 30 kolxoozniguudань xydelmerilnegyi, kolxoozoo тон муугаар xydelmerilne. Kolxoozniguudai xamtiin suglaan болбол kolxoozoi tyryylegše nyxer Vильмовiiji, terenei orologšo nyx. Spiridonoviiji ba pravleeniin 4 čleengyudiiji ujalganуудhaань sylөөлhen ba tedenei orondo pravleeniin šine

sostaavliji ynen sexe, šadamar xynuudhee hungahan байна. Pravleeniin šine sostaavai xydelmerijөө zыbөөр tabiza šadahanainь ašaar, xerbee eneehnee urda, kolxoozoi ogorood deere 15 kolxoozniguud xydelmerilze baigaa haань, myнөө 90 kolxoozniguud xydelmerildeg болоо.

Teelmanai neremzete kolxoozoi kolxoozniguud болбол BKP(b)-ein CK-gei ba SSSR-ei SNK-gei togtooliiji xelseze yzөөд, sojuuzai бага газартай raioонуудhaа 50 byle kolxoozniguudiiji өөригөө kolxoozdo urihan байна.

Ene togtooliiji xelsege deere, Noovo-Ilxiiin selsoveedei, Kirovei neremzete kolxoozoi kolxooznica nyxer Šiišina болбол jamaršji kolxooznica xadaa өөhedлгөө narai xybyudiiji jaalida ba plošaadkаda ygeze, xydelmeride garxa argatai bolxiin тula, jaalijii hainaар, sag yrgelze xydelmerilnylxiiji xangaxijинь kolxoozoigoо pravleenihaа erihen байна. Ene eriltijii byxii kolxoozuudai pravleeniyyd xарааdaа abaxa jоhotoi. Jyyb гexede, aimag дотор jaalijинь xydelmeri yzөө hainaар tabigdaaggyi. Olonxi kolxoozuudta jaalijинь, plošaadkanуud organizovaalagdaašjigyi байна.

Mynөө, aimagai kolxoozuud болбол kolxoozniguudта paarti ba praviltelstviin табидag анаралда xariuu болгон, xuriaalgiin xydelmerinyydiiji амзалтаагаар yngergexiin тula, terenee hainaар beledxexiin tyлөө ершenteigeer temeseze bainad.

D. Z.

Bolševiiг zурam baiguulxa

„Kolxoozuudai obščeestvenno gazarijii yrilgehee xamagaalxa xemzeenyud tuxai“ BKP(b)-ein CK-gei ba SSSR-ei SNK-gei togtooliiji Selengiin aimagai kolxoozuud болбол zыbšen xelseze, ton jixeер haišaаza, xaluunaар demzeе байна. Ene xadaa kolxoozoo багаар xydelmerilze, jixijii abxaа hededeг xynuudiiji ygei xeze, kolxoozuudта azalai organizaacalgiiji bolševiiг jоhoоr табилгijii xangaxa байна geze kolxoozuud medyyline. Teed, tiime xynuud xadaa kolxoozuudта yсөөн biše baixa jym. Kolxoozuudaар šalgalta xexede, kolxoozoo jamaršji xereg, xydelmeri xedeggyi aad, gazar edelze eldeb produkтуудiiji kolxoozoo abaxa байхан хуурмаг kolxoozniguud бii байна. Žišeelxede, Selendyyimii selsoveedei, Staalinalai neremzete kolxoozoi xydelmeriin nahana 156 kolxoozniguudhaа 56 kolxoozniguudань, tedenei тоодо, 5 ерešyyл, 39 exeneryud ба 12 бага nahana xydelmerildeggyi baigaa. Myn, ene selsoveedei, „Šine dereevni“ kolxoozoi 15 kolxoozniguud xadaa myнөө, xylehenei xydelmeride байна,

zyгөөр, tedenei bylenereь kolxoozoo jamaršji xydelmeri xedeggyi болбоš, kolxoozoo ynen sexeer, kolxoozoo beixizyylxiin tyлөө xydelmerilze байхан kolxoozniguudai адaл erxetei байна. Edener болбол usaadьba šадарai газартай, maltai baigaa. Tus kolxoozoi tyryylegše nyxer Kozeevnikov болбол ede kolxoozniguudai хуурмаг jabadalda eses tabixa, edeentei temesel jabuulxa jоhotoi байbašji, edenijii urmašuuлza, хуурмаг xereg jabuulxадань уудитнь byri yngeneer delize ygene. Kolxoozniguudагаа азaлта yдerte myнөө xырter doxoodijинь хубааза үгөөгyi байна.

Ime baidalнууд Kаliininalai neremzete, „Улаан Химниг“ kolxoozuudтаš myн le yzegдне. Eneende eses tabixa xeregeti. Paarti ba praviltelstviin sesen mergen togtooloi yndeөөр, kolxoozuudдaxи хуурмаг kolxoozniguudiiji сеberлeхe ба kolxoozuudai гazar—edtelgede bolševiiг зурam baiguulxa—ene xadaa partiiina, soveed ба komсомoolьsko organizaacanuudai šuxala zorilго myн. I. M. BALUUROV.

Tamboovsko ooblastiin Ranslirске raioonoi erxim kolxoozuudai negen— „Kraasno Oktiabrь“ kolxooz болбол Byxesojuuzна vistavkede xабаадaлxaаар батaлaгdaba. ZURAG DEERE: „Kraasno Oktiabrь“ kolxoozoi tyryylegše I. F. Iqoonin bylenertejee. Mamaajeval foto (Fotokrooniko).

Hain xydelmeriin rezulytаад

Manai hurguulнуудта ene zilei šalgaltiin ispetaanid yngeregze zileixihee xolo hainaар ба organizoovannoог yngergedeze байна.

Ispetaaniin jabaza baixa yjede hain rezulytаадuudiiji харуулан hurguulнууд олон.

Šišeelxede: Zagairin raioonoi, Onoxoi stanclin dergedexi exin hurguuliiin byxii klаassuudai huragsad удааdaxи klаassuudтаа 100 proceent oruulagdaba (hurguuliiin еrхileгge nyx. Žagyylyski). Myn тerešelen, selekciоonно stanclin exin hurguuliiin byxii klаassuudai huragsad xadaa удааdaxи klаassuudтаа 100 proceent oроbo.

Ilxiiin xysed biše дунда hurguuliiin II „B“ klаassai huragsad xadaa тere klаassаа xysedөөрөө dyryrgehen байна (huragsагсан nyxer Zyyjeva A. A.), myн тус aimagai Doodo Ilxiiin exin hurguuliiin I-III klаassuudai huragsad болбол удааdaxи klаassuudтаа bygedөөрөө oроbo (huragsагсан Mixeejev P. S.).

Noovo-Kyrbiiin exin hurguulida 91 huragsadhaа 2 хуn, „Mai negen“ kolxoozoi dergedexi hurguuliiin 40 huragsadhaа oroidoo 1 хуn хojordoxи zilee ylebe, Staaro-Kyrbiiin exin hurguulida 92 huragsааhaа—4-нь удааdaxи klаassаа ороогyi.

Ynegetein дунда hurguuli

bolbol zileigee šalgaltiin ispetaanida beledxeli xydelmeri hainaар jabuulhan байна gebel, huragsadai ба huragsadai дунда socialis sorevnovaaniijii yrgeneer delgeryyihen ба kabineed byxendens ispetaanida xereglegdeхе nagliaadна posoobinуud ба bišešji хereгselnyud xysed бii. Myn, tyryу хynuudei doskaa organizovaalagdahan ба ханиин gazeed regyliarnaар гаргаdag байна.

Tus hurguulida ispetaaniiin rezulytаад муu biše: huragsadainь 99,2 proceent ispetaanii ygehen aad, tedenei 97,6 proceentens удааdaxи klаassuudтаа oроhon байна.

Prigoroodно raioonoi №20 hurguuliiin 7-doxи klаassai huragsad болбол orod xelenelgee ispetaaniiji builtааа амзалтaйгаар ygehen байна. Myn, №41 xysed biše дунда hurguuliiin 6-daxи klаassai huragsad ба №35 hurguuliiin 7-doxи klаassai huragsad xadaa aalgebarlaар ispetaanii yгөөд, 100 proceent „otliiño“ ба „hain“ segneltenyudiiji ababa.

Ene meteer, өөригөө klаass-та 100 proceent uspevaajemost туuлаза, huragsадаа 100 proceent удааdaxи klаassuudтань oruulhan багсанар jixe олон.

G. Z.

Улаан знами барюулаба

„Маяковский“ пароход болбол Сэлэнгийн Ухан замай транспортнй түрүү пароход боллохнй гэжэ, манай газард хуудан дээрэ бэшгэдхэн байгаа. Мүнөө ведэ, тэра пароходой команда хадаа түрүү зэргээ алдагвй ба бүри хайн показательнууды харуулна. Май харынга ашаа зөлгөн плание 131,4 проц. дүвргээ хэн. Июни харын эхилээр, баһал хайнаар хвдэлмэрилжэ байна. Командын членгүүд, өөһэд хоорондоо социалистическэ договорнууды баталухай. Дисциплинэнь тон хайн.

Именүүд резултадууды харууланайн тула, госпароходствын политотдел, управлени, профсоюзна комитет болбол тэрэ пароходой команда, пароходствынгоо улаан знамие барюулан байна.

Июниин 14-эй вдэр тус пароходой командын митинг боложо, тэдэндэ улаан знами барюулагдан байна. Энэ хадаа командынхидай үйлдэрини ба политическэ активностиен дэшлүүлвэ. Тиггээд, бүри хайнаар хвдэлмэрилжэ, эрхим показательнууды харуулаар найдуулан байнад. ДОР.

ИСПЫТАНИИ ТҮРҮҮШЫН ИТОГУУД

Улаан-Удын Зооветеринарна институтэ, жэлэй шалгалтын испьтани организованоор внгэржэ байна.

Тус институтэй хурагшад болбол „отлично“ ба „хайн“ сэгнэлтэнүүдэ абыхн түлөө студентнууд ба группнүүд хоорондоо социалистическэ соревновани үргэнөөр дэлгэрүүлхэн ба испьтанидаа бэлдхэлэй хвдэлмэри хайнаар ябуулан байна.

Мүнөө, соревнования шалгажа, испьтани вгэн предмедвудегээ резултадууды доскада няжа байдаг.

Испьтанидаа серьзноор хандаһанайгаа резултадта, хайн сэгнэлтэнүүдэ абahan хурагшад олон. Жэшээлхэдэ, Ветфагай II-дохи курсын студент нхэр Энова Вера бол-

бол 4 предмедвудээр испьтани үгөөд, бултаарань „отлично“ сэгнэлтэнүүдэ абана. Мун тэршэлэн, Струг Яков гэгшэ—3 „отлично“, 1 „хайн“, Ткаченко Иван—1 „отлично“, 3 „хайн“ сэгнэлтэнүүдэ абahan байна.

Энэ курсэд нэгшье хв муу сэгнэлтэ абагвй.

Мун, VI-дөхи курсын студентнэр 9 „отлично“ ба II „хайн“ гэнэн сэгнэлтэнүүдэ ба энэ курсэд „муу“ сэгнэлтэ абahan хвн үгэй байна. Энэ мэтээр, хайн резулты харуулан студентнэр, бусад курснүүдэ бии байгааши, зарим курснүүдтэн 1-2 хв „муу“ сэгнэлтэ абahan байна.

Мүнөө, энэ институтэд шалгалтын испьтани үргэлжлөөр байна.

Эрхимээр внгэргэнэ

Зэдэ. Дэрэстэй сомоной хвсэд бэшэ дунда хургуулин 6-дaxи классай хурагшад, комсомольцууд ба пионернүүд болбол жэлэйнгээ шалгалтын испьтанида бэлдхэлэй хвдэлмэри өртөнхэ, хайнаар ябуулан байна.

Комсомольцууд — отличнигууд нхэд Цыденов, Заянтуев ба бэшэд хадаа хурагсалдаа гээгдэжэ хурадаг хурагшадай хвдэлмэридөнь прак-

тическэ туһаламжа вгэдэг ба хурагшадта ойлгодоом асуудалнууды консултаци элirүүлдэг байгаа.

Энэ классай хурагшад бол бvхы предмедвудээр испьтани хайнаар вгээ нэгшье хурагшы хөрдэд жэлэ үлгэнгвй, удаадохи класуудта 100 процент орохн түлөө тэмэсээн байна.

Ц. Д. Ульзутуев.

Ф. Э. Держинскийн нэрэмжэтэ, Ухан-Сэрэгэй инженернэ дээдэ училищине ба тэрэнэй командирнүүд ба политхвдэлмэрилэгшэдые шагналга

1939 оной июниин 10-най, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй указаар, Ф. Э. Держинскийн нэрэмжэтэ, Ухан-Сэрэгэй инженернэ дээдэ училищин хорин жэлэй ойе тэмдэглэн, тэрэнэй гражданска дайнай ведэ туйланан боевой габиягайнь, Хвдэлмэришэн-Таряшанай Ухан-Сэрэгэй Флодой командирнүүд—инженернүүды бэлдхэхэ хэрэгтэ имагта лэ амжалтанууды туйлананайн түлөө тус училищы Ленинэй орденуор шагнагдан байна. Хвдэлмэришэн-Таряшанай Ухан-Сэрэгэй Флодой командна кадрнууды ургуулха ба

хвмvвжvвлхэ талаар, вниудна ба внэ сэхэ хвдэлмэриннэ түлөө училищин 40 командирнүүд ба политхвдэлмэрилэгшэдтэ, Советскэ Союз орденууд ба медальнууд тэһэн байна.

Ленинэй орденуор 3 шагнагдaba.

„Ажалай Улаан Тугай“ орденуор—1 хвн.

„Улаан Одоной“ орденуор 13 хвн.

„Хвндын Тэмдэгэй“ орденуор—12 хвн.

„Ажалай Отличин Твдэ медальар—11 хвн шагнагдан байна.

ССР Союзай орденууд ба медальнууды барюулга

Июниин 9-дэ, СССР-эй Верховно Советэй президиумэй түрүүлгэшэ нхэр М. И. Калинин хадаа орденууд ба медальнууды шагнагдaгшадта барюулба.

„Снежьян-антрацит“ трестын № 9 шахтын коллективтэ Ленинэй орден барюулагдаба, мвд энэ трестын № 10 ба № 19 шахтануудай, „Артемуголь“ трестын Калининэй нэрэмжэтэ шахтын, „Ста-

линуголь“ трестын № 5 шахтын ба „Советскуголь“ трестын № 7 шахтын коллективүүд „Ажалай Улаан Тугай“ орден абад.

Салтыков—Щедринэй нэрэмжэтэ Ленинградска гvнэй публичнэ библиотекэ хвдэлмэрилэгшэды, хвдэлмэрингөө талаар элита габиягын түлөө „Ажалай Улаан Тугай“ орденуор шагнагдан байна.

M. G. Grigoorьjev—BMASSR-ei Verxоovno Soveedei Depyтаад.

BMASSR-ei Promkoperaaca—гурбадугаар табанзил соо

Гурбадугаар Табанзил соо аратай хереглэийн неге хaxад ба хожор дахин jixedxexe геген зорилгijii бодото херег deerень bejelyyigede, promesлоovo koperaaca болбол шидxexii roolьtoi байна. Tere xadaa gyrenei promiшennostiin бытөөн гаргahan ed tovaарнууд deerень nemelte болгон, yрген хереглэинyydeи ed tovaарнуудiiji бытөөн гаргaxa ujalгатай байна.

Manai Buriad-Mongol respyyblike xadaa тон tyргенөөр xyгзehen ба xyгзезеšji байна. Tereгeи xamта promesлоovo koperaacань, bahal xyгзeлehen ба beхизeлehen baixa jym. Leeninske-Staalinska koperaatiivна plainijii bejelyyihenei rezulytаадта, manai respyyblike болбол зуугаад миангаад ty-xerigei yрген хереглэинyydeи ed tovaарнуудiiji yилдberilen гаргaxa, тон tomo promesлоovo koperaacатай болоо.

Buriad-Mongoloi promesлоovo koperaaca xadaa илaлгajaa, Стаалинска хojordугаар Табанзил соо тон tyргенөөр xyгзehen байна. 1932 ондо, ганса mnogopromesлоovo koperaaciin систeemин tovaарна produkcань 2802,8 мианган tyxerиг байхан aad, 1937 ондо 8751,9

мианган tyx. болзо, 277 проц. ургаа hen. Myn систeeme xadaa тere yjede соо, yрген хереглэинyydeи ed tovaарнуудai бытөөн гаргalgijii 273 проц. jixedxehen baigaa.

Buriad-Mongoloi promesлоovo koperaaca болбол Стаалинска Гурбадугаар Табанзил соо byри jixe dalaiстагаар xyгзене. BKP(b)-ein XVIII сjeezдиин тогтоомзонуудai жооор, SSSR-ei promesлоovo koperaaca xadaa yрген херегselnyudeи ed tovaарнуудai бытөөн гаргalgijii 2 дахин jixedxexe jоhotoi байна.

Burmogoprom соjuузai систeeme xadaa 1937 онои hылде 15026,0 мианган tyxerigei produkcijii гаргahan baigaa. Стаалинска Гурбадугаар Табанзилэй hылде gy, ал 1942 ондо 37550,0 мианган tyxerigei produkcijii yилдberilen гаргaxa, 241 proceent yргалта xexe jоhotoi байна.

Стаалинска Гурбадугаар Табанзил соо, manai respyyblikiin promesлоovo артеельнүүдеи сеетинyyд, ремоонтно—ојодолои pyнктынyyд, masterskoинуд хadaa хожор ylyyтeи дахин олон болгодохо jоhotoi байна. Tereгелэн, promesлоovo koperaacanuud xadaa manai respyybli-

kiin byxii aimaguudта organizovaalagdaza, yрген херегselnyudeи ed tovaарнуудiiji, ниутагай respyysenyudhee бытөөн гаргaxa болно.

Mynөө ашaлгaдaа байхан yилдberilin тоогкануудiiji yргedxexe ба mexanizaacalxa тalaар тон jixe xydelmerinyyд jabуulagdaxa байна. Promesлоovo koperaaciin систeemedе шyрган ороhon аратай xopoto дайсад болбол mexanizaacal-gijii тaлaлдyлhan, тereнде зориулагдahan assignoвaаниijii хeбтyйлhen, racionalizaatorska ба izobretaatelьcka хemзee jабуулгануудiiji тaлaлдyлhan багaa hen.

BKP(b)-ein XVIII сjeезд болбол ниутагай promiшennostь ба promiслоovo koperaaca xadaa ниутагай тылше абалга, барилгын материалнуудiiji yилдberilen гаргalgijii delгeryyлze jоhotoi геze, тусагаар заахан байна геeшe. Buriad-Mongoloi promesлоovo koperaaca болбол 1940 ондо, шyлуу нырхeneи promiшennо abalgijii ашaлгaдaа opуulza, табанзилэй hылде gy, ал 1942 ондо- тereeneи abalgijii 20,0 мианган тоон xyргexe байна. Mynөө yјede, шyлуу нырхeneи лийсоогорско уурхайи шнзeлeлge ба beledxeli xydelmerinyyд jabaza байна.

Барилгын материалнуудiiji yилдberilen гаргaxa тalaар хараза yzeбe, 1942 ондо кирпиче бытөөн гаргalgijii (1937 ондо 5,2 миллион хеһег баigaa) 9,0

миллион хеһег xыртер, izvoocko yилдberilen гаргalgijii (1937 ондо 6,4 мианган тоон баigaa) 14,7 мианган тоон xыртер jixedxexe байна.

Mexanizirovalagdahan gli-nomees геze кирпичijii бытөөн гаргадag mexanizm xadaa ene 1939 он соо, „Kooptryit“ артеелин шине завood deere тодохогдохо байна. Tereeniiji xyсedөөр ашaлгaла болбол азалай бытөөшijii 3 дахин jixedxexe ба тон үсөөн хынyyд xydelmerilxe болно. Burmnogopromсо-juузai систeeme xadaa 1940 ондо, барилгын шине материал—чepепic геze, gerei xушaлтijii бытөөн гаргaxa, 1940 ондо 800,0 мианган хеһегijii yилдberилдег болxo байна.

Hyлeи zилнyyдte, manai respyyblike дотор jyтин tergenyudiiji xeлge xadaa зогшоһон baixa jym. Zyгөөр, тedenijii Tатаарска respyyblike ба Kиpровске oбластьhoo асардag байнаmдi. Promesлоovo koperaaciin систeeme xadaa тариааšадai tergenyudijii бытөөн гаргaxa, tymer замai тpaнcпopтиijii, ylyу ашаа зөөлгөөнөш сyлөөлxe jоhotoi.

Manai mexanическа masterskoинуд болбол металлиздeлинyyдijii бытөөн гаргalgин тalaар тон олон дутуунуудai. Yнгepxedөө, myнөө xыртер, пpимьcнe зуунyудijii хенегyи. Eнeниiji Leeningрад šадарhaа асардag байнаdдi. Eнe xadaa manai тeсeгeyи муугаар xydel-

merilhitmnei xарууlna. Metaллиздeлинyyдijii бытөөн гаргalgин тalaар шидxexii алхам хexe ujalгатай болоодbi.

Manai respyyblikiin promesлоovo koperaaca xadaa Гурбадугаар Табанзил соо kardoон бытөөн гаргaxa yилдberilijii ашaлгaзa, 1942 ондо 70 тоон kardoон yгexe jоhotoi байна. Jaryунтин аимaгта, ham, шaгта г. м. херегледexe мaтepиaлijii болбopорулxa yилдberиин тогca организovaalagдahan. Terešelen, Gopxon геze ниутагай агаьмaтoлит (гоjo yнгeтeи шyлуон) геze шyлуон, xoito Baлгалai raioонdoxi zedeи уурхай г. м. шнзee, саа-šадaa, ашaлгaдaа opуулxiн beledxeli хemзeejабуулгануудiiji abaxань шyхалин шyхала болонxoi.

Ede byxii xydelmerinyyд ба хemзeejабуулганууд болбол биднeе хьсeн tyгeс intьzаазem ба debзeлтijii epинe. Burmnogopromсоjuузai систeemин артеельнүүд болбол 1938 онои yилдberiiнгөө прогpaам-иijii 96 проц. dyргehen байна. 1939 онои negedeгeeр квaртaлaй план xadaa bahal дутуу dyргeгдee. Manai систeemин зарим xyтeлberилxi xydelmerileгсэд xadaa конкретнe херегyдеи oрondo, хvхbai yгeнyудte нaidaгсad бii байна. „Metallist“ promarteелин

(Улаан-Удйн) tyryyleгшe Cepillov гeгшe, артеелингe xydelmerijii haизapуулxiн uлaн нуудiiji abhan болбошji, хам-xoino шireгдehen zандаа бii jym.

„Објединioнно Tryyt“ ryuleгшeнь Bpикooвскии), „Kaabriin 12“ (tyryyleгшe Kaadov), „Tryyt Baikaа“ (tyryyleгшeнь Kaatin), „Kapaop-Komсомooлeц“ (tyryyleгшeнь Meeзenceva) бaшад болбол тон мууса, кeteигeeр xydelmerileze, mejeee гeдeгeнш тaтaнa.

Manai Burmnogopromso-juузai систeemede нилeд oлогpyу артеельнүүд бii байна. „beede“, „Raznopромкoлo“, „Proгрeess“ г. м. артеельнүүд хadaa main 20-до харин yилдberilin plainijii yлгe dyргeгehen байна.

Стаалинска Гурбадугаар табанзилeи neremzete хьсeн социалис соревноvaаниijii далaлсaтaгаар delгeryyлze, манai инaг вooзд nyxer лinaар, Гурбадугаар Табанзилeи, manai respyyblikiin mesлоovo koperaaciin урдыгдahan зорилгoнуудiiji бoтo xereг deerень bejelyyи хadaa бидeneи бoјeвoи зoлo myн.

Харюулгата редакторай орологшо Г. ДАШИЦЫРЕНОВ.